

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33788
Nom	Biogeografia
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient	Facultat de Geografia i Història	3	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient	598 - Biogeografia	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
RUESCAS ORIENT, ANA BELEN	195 - Geografia

RESUM

La Biogeografia s'ocupa de la distribució espai-temporal dels éssers vius sobre la superfície de la Terra. Com a part de la Geografia el seu objecte és l'estudi del territori, entenent aquest com un sistema. Un dels elements que constitueixen aquest sistema és la vegetació (més la fauna), que en Biogeografia no s'estudia en si mateixa, sinó en relació amb els altres components, naturals i culturals, del territori i del paisatge.

Partint dels coneixements adquirits en la Introducció a la Geografia Física de primer curs, aprofundeix en els aspectes que afecten la Biosfera aplicant alguns dels ensenyaments rebuts en Climatologia, Geomorfologia I i II - per la especial rellevància del clima i el relleu com a factors de distribució dels éssers vius i la seva importància en l'explicació del paisatge vegetal. Reprèn també algunes de les tècniques d'interpretació i representació cartogràfica, alhora d'una lectura interpretativa de mapes de vegetació i foto aèria i per al disseny de senzills gràfics de distribució vegetal.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana que els estudiants que es matriculen en Biogeografia, prèviament hagen cursat i aprovat les següents assignatures: Introducció a la Geografia i Medi Ambient, Introducció a la Geografia Física, Cartografia I, Climatologia, Geomorfologia I, Geomorfologia II, Geografia d'Espanya i Geografia del País Valencià.

COMPETÈNCIES

1318 - Grau de Geografia i Medi Ambient

- Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia i coneixement d'una llengua estrangera.
- Capacitat de treball individual.
- Capacitat de treball en equips de caràcter interdisciplinari.
- Motivació per la qualitat en el treball, responsabilitat, honestat intel·lectual.
- Geografia física.
- Metodologia i treball de camp.
- Relació del medi natural amb l'esfera social i humana.
- Anàlisi i valoració dels paisatges des d'una perspectiva espaciotemporal.
- Adquirir les tècniques bàsiques per al treball de camp en geografia i de manera singular la lectura i interpretació geogràfica del paisatge.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Conèixer i saber aplicar els conceptes fonamentals de la Biogeografia, amb especial atenció a la Fitogeografia, i conèixer el context científic d'aquests conceptes.

Conèixer i saber utilitzar les fonamentals fonts bibliogràfiques biogeogràfiques i ser capaç d'extreure d'elles els coneixements biogeogràfics bàsics, com per exemple: distribució i característiques essencials dels biomes terrestres, pisos altitudinals atlàntics i mediterranis, principals factors de distribució dels éssers vius, principals enfocaments en l'estudi biogeogràfic, etc.

Saber reconèixer l'element amb què treballa la Fitogeografia (flora i vegetació) i saber ampliar aquests coneixements de manera autònoma.

Saber analitzar de manera senzilla la distribució continental actual dels éssers vius (al paisatge proper) i deduir els factors mesològics determinants d'eixa distribució.

Conéixer algunes tècniques senzilles d'anàlisi de l'evolució de la distribució de la vegetació i saber interpretar els resultats de tècniques més complexes.

Tindre nocions bàsiques de Zoogeografia i Edafogeografia.

Ser conscient de la complexitat del món biòtic, de les seues interrelacions internes i amb el món abiòtic.

Conéixer algunes de les possibles aplicacions del coneixement biogeogràfic.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Conceptes biogeogràfics i principals enfocaments científics.

- a) Plantejament del curs. Què és la Biogeografia?
- b) Principals figures i fites en l'avanç de la Biogeografia.

2. Els éssers vius i la seva classificació.

- a) Què és un ésser viu? La classificació dels éssers vius.

Exercici 1: Identificar i caracteritzar les parts principals d'un espermatòfit.

Pràctica 1: Classificació de plantes i confecció d'un herbari. (Treball en grup opcional - lliurament individual = 1 herbari per estudiant)

3. La Corologia

- a) Florística i documentació cartogràfica. Àrea de distribució i tipus. Centre d'origen / perifèria. Especiació i tipus.

Exercici 2: Anàlisi de diverses formes de representació d'àrees de distribució.

- b) Organització florística de la vegetació de la Terra. Contrast florístic. Gradient florístic. Biodiversitat. Els Regnes florístics de la Terra. Les regions florístiques del Regne Holàrtic.

4. Factors de distribució (ecològics) dels éssers vius.

- a) Factors externs abiòtics: el clima (radiació i llum, temperatura, humitat i vent). Biomes.

Pràctica 2: Mètode d'anàlisi de la distribució de la vegetació en funció del substrat i la topografia.

Inventari MIFyC (Gentry) i processament de les dades.

Sortida 1: La Vallesa. Aplicació d'un mètode d'inventari en el camp (En grup)

Sortida 2: Del litoral valencià al Peñarroya. (En grup)

- b) Factors externs abiòtics: el substrat.

- c) Factors externs abiòtics: la topografia (altitud, exposició, pendent). Les toposequències.

Pràctica 3: Anàlisi de la distribució de la vegetació en funció del clima. Els pisos altitudinals.

- d) Factors biòtics. Competència. Dependència. Capacitat de propagació.

5. La Fitogeografia.

- a) El mètode fitosociològic. Espècies característica, diferencial i acompanyant. Inventari. Sintaxonomia. Crítica al mètode. El mapa de sèries de vegetació d'Espanya.
- b) El mètode fisionòmicos-ecològic. Tipus de formacions. Classificació. El mapa de vegetació d'Europa.
- c) Dinàmica de la vegetació. La successió vegetal i mètodes d'estudi. Vegetació actual i potencial. La Paleobiogeografia.

6. Fonaments de Zoogeografia i Edafogeografia.

- a) Fonaments de Zoogeografia. Metodologia de reconeixement d'espècies.
- b) Conceptes d'Edafologia. Formació del sòl. Components i propietats del sòl.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	30,00	100
Altres activitats	15,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	14,00	0
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	10,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	15,00	0
Preparació de classes de teoria	15,00	0
Resolució de casos pràctics	6,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia emprada combina classes teòriques, que seran preparades per l'estudiant a partir de l'explicat en classe i de la bibliografia; exercicis pràctics senzills i de curta extensió, i dues pràctiques més extenses, sobre la caracterització de l'estructura d'una formació boscosa i sobre els factors ecològics de distribució altitudinal de la vegetació, ambdós a realitzar en equip en hores de classes pràctiques, en treball de camp i com a treball no presencial. D'altra banda en hores de classe pràctica es guiarà a l'estudiant en la classificació de plantes i en la confecció d'un herbari virtual.

CLASSES PRESENCIALS: A les classes teòriques es presentarà el fil conductor del tema i s'explicaran les qüestions més complexes. Així mateix s'indicarà l'accés als materials d'estudi, bibliografia i fonts. Per als exercicis i les pràctiques l'estudiant disposarà d'un dossier amb el plantejament i dades per efectuar-los o indicacions per trobar aquestes dades. En classe s'explicarà el treball a realitzar, es tutoritzarà el treball

per grups i es comentaran els resultats.

ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES: Treball de camp. Veure annex a la Guia.

TREBALL OBLIGATORI EN EQUIP Veure annex a la Guia. En la confecció de l'herbari virtual es recomana treballar en equip, encara que cada estudiant presentarà el seu herbari individual. Les dos pràctiques més extenses es realitzaran en grups xicotets.

TUTORIES: Els estudiants disposaran, conforme a les seues necessitats, de les hores setmanals de tutoria preceptives per al professor i també tindràn accés virtual al professor.

AVALUACIÓ

Es combinarà l'avaluació contínua (intervencions en classe, exercicis) amb l'avaluació de les memòries i pràctiques i la de l'examen final.

1. Avaluació contínua: exercicis i intervencions 10 % de la nota.
2. Pràctiques: 25 % de la nota.
3. Examen final: 65 % de la nota.

El lliurament dels exercicis i treballs correctament elaborats és condició *sine qua non* per aprovar l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- CASTRO, E. B. (1997). Los bosques ibéricos: una interpretación geobotánica. GeoPlaneta, Editorial, SA.
- COSTA, M. (1999) La vegetación y el paisaje en las tierras valencianas, Madrid, Ed. Rueda, 342 pp.
- FERRERAS, C. y FIDALGO, C.E. (1991) Biogeografía y Edafogeografía. Madrid, Síntesis, 262 pp.
- LACOSTE, A. Y SALANON, R. (1981) Biogeografía, Barcelona, Oikos-Tau, 272pp.
- MEAZA, G. (Dir.) (2000) Metodología y Práctica de la Biogeografía. Barcelona, Barcelona, El Serbal., 392 pp.
- PANAREDA, J.M. (1998) Biogeografía. En Rosselló Verger, V. M., Panareda, J. M., i Pérez Cueva, A. . Manual de Geografía Física (Vol. 8). Universitat de València
- PORTA CASANELLAS, J., LÓPEZ-ACEVEDO, M. y ROQUERO, C. (2011) (3ª ed.) Edafología. para la agricultura y el medio ambiente. Mundi Prensa, 929 pp.

- RUBIO RECIO, J.M. (1989) Biogeografía. Paisajes vegetales y vida animal, Madrid: Editorial Síntesis,
- RUBIO RECIO, J.M. (1992) Biogeografía. En LÓPEZ BERMÚDEZ, RUBIO RECIO & CUADRAT Geografía Física, Madrid: Editorial Cátedra, 594 p
- STRAHLER, A. & STRAHLER, A. (1989) Geografía Física, Barcelona, Omega, 550 pp.
- ZUNINO, M. y ZULLINI, A. (2003) Biogeografía. La dimensión espacial de la evolución. Fondo de Cultura Económica. Mexico.

Complementàries

- AROZENA, M.E., BELTRÁN, E. y DORTA, P. (2003) (dir.): La biogeografía: ciencia geográfica y ciencia biológica, II Congreso Español de Biogeografía, Univ. La Laguna, 366 pp
- BALCELLS, E. (1991) Reflexiones sobre Zoogeografía y Ecofisiología animal. Su apoyo a estudios de Ordenación del Territorio. Discurso de investidura Doctor Honoris Causa por la Universidad de Zaragoza.
- BEIERKUHNLEIN, C. (2007) Biogeographie, Stuttgart, Ulmer UTB, 397 pp
- COMISIÓN DE SUPERVIVENCIA DE ESPECIES DE LA UICN (1994) Categorías de las Listas Rojas de la UICN. Gland, Consejo de la UICN, 22 p. (red) <http://www.iucn.org/webfiles/doc/SSC/RedList/redlistcatspanish.pdf>
- CONSEJO DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS Directiva nº 92/43/CEE de 21 de mayo de 1992, relativa a la conservación de los hábitats naturales y de la fauna y flora silvestres. Diario Oficial de las Comunidades Europeas. L 206, 1992. 50 p.
- GANDERTON, P. & COKER, P. (2005) Environmental Biogeography, Halow, etc. Prentice Hall, 283 p
- HUGGETT, R.J. (2011) Fundamentals of Biogeography, London y New Cork, Routledge, 439 p.
- MACDONALD, GLEN (2003) Biogeography. Introduction to Space, Time & Life, John Wiley & Sons, 518 pp.
- SCHMITT, E., SCHMITT, Th., GLAWION, R. y H.-J. KLINK (2012) Biogeographie, Braunschweig, Westermann, 398p.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

MODALITAT DE DOCÈNCIA SEMIPRESENCIAL

1. Continguts

Es mantenen els continguts inicialment recollits a la guia docent

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Manteniment del pes de les diferents activitats que sumen les hores de dedicació en crèdits ECTS marcades en la guia docent original. Les classes teòriques i pràctiques tindran una presencialitat del 100%. Les activitats complementàries (hora setmanal O, 15h. en total) podran ser presencials (eixides de camp, seminaris) o no presencials, i s'especificaren a principi del quadrimestre en l'Annex a la Guia Docent, com la resta de la planificació docent.

3. Metodologia docent

Classes presencials teòric-pràctiques que es podran complementar amb diferents tipus de materials i activitats en l'Aula Virtual. Les activitats complementàries no presencials podran ser síncrones (videoconferència) o asíncrones.

Les tutories es faran de forma no presencial (a través del correu corporatiu de la UV) o de forma presencial prèvia cita concertada amb el professor.

En el cas que la situació sanitària canvie i no siga possible cap accés a les instal·lacions de la Universitat, la docència i tutories es desenvoluparan en la seua totalitat de forma no presencial. En eixe cas, les adaptacions corresponents seran comunicades a l'estudiantat a través de l'Aula Virtual.

4. Avaluació

Es mantenen els criteris d'avaluació fixats a la guia docent.

Si en les dates marcades per a l'examen final presencial al calendari oficial les instal·lacions de la Universitat estigueren tancades, l'examen presencial serà substituït per una prova a realitzar online.

L'examen constarà de dues parts: una primera parteix tipus test (80%), i una segona part que podrà constar de preguntes de resposta lliure (normalment preguntes de relació que poden incloure la interpretació de figures o mapes) (20%).

5. Referències bibliogràfiques

Es manté la bibliografia recomanada a la Guia Docent. En el cas que la situació sanitària canvie i no siga possible l'accés a la bibliografia recomanada, aquesta es substituirà per materials accessibles online.